

शैक्षणिक-योजना : संस्कृतम् (2020-21)

कक्षा - नवमी, विषय - संस्कृतम्

- पाठ्यपुस्तक सूची-
1. शेमुषी (पाठ्यपुस्तकम्) भाग-1
 2. अभ्यासवान् भव (अभ्यासपुस्तकम्) भाग-1
 3. व्याकरण वीथिः (अभ्यासपुस्तकम्)

मास	पाठस्य नाम (शेमुषी)	व्याकरणम्, रचनात्मक- लेखनम्,	शिक्षण-अधिगमस्य प्रतिफलानि	नवीनशिक्षणयुक्तयः/ कलाएकीकरणम्/ अंतर्विषयि-दृष्टिकोणः	गतिविधयः/ परियोजनाः
अप्रैल	1. स्वर्णकाकः	संस्कृतानुवादः, स्वर सन्धिः, शब्द रूपाणि, वर्तमानकालः, कारक- उपपदविभक्ति-प्रयोगाः	कथायाः माध्यमेन लोभस्य दुष्परिणामानाम् ज्ञानम्, विलोम-पर्यायशब्दैः शब्द-भंडारे अभिवृद्धिः । लकार-पुरुष-वचन- उपपदविभक्ति-विशेषण- विशेष्यानाम् उचितप्रयोगेन संस्कृतानुवादम् कर्तुम् सक्षमाः स्युः । स्वरसंधिः - संधिच्छेदस्य संयोगस्य च ज्ञानम्,	संस्कृतानुवादस्य नियमानां स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च । स्वरसंधेः नियमानां स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च । संधिच्छेदस्य संयोगस्य च ज्ञानम्, लट्लकारस्य उचितप्रयोगस्य नियमाः, नियमानाम् स्पष्टीकरणम्	धातुभिः सह तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्, शतृ प्रत्ययान् संयोज्यतालिका- निर्माणम् ।

			लट्लकारस्य उचितप्रयोगे सक्षमाः स्युः, कारक- उपपदविभक्तेः ज्ञानम्, सुदृढः व्याकरण-पक्षः ।	उचितप्रयोगः च । कारक- उपपदविभक्तेः नियमानाम् स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च ।	
मई	2. गोदोहनम्	भूतकालः, भविष्यत्कालः, शब्द रूपाणि- अजन्त, सर्वनाम-शब्दाः, कारक- उपपदविभक्ति-प्रयोगाः	कार्यम् यथासमयम् एव विधातव्यम् - अस्य प्रेरणा लङ्, लृट्लकारस्य च प्रयोगे सक्षमाः स्युः, अजन्त-सर्वनाम- शब्द-रूपाणाम् ज्ञानम्, कारक- उपपदविभक्ति-नियमानाम् ज्ञानम् समुचितप्रयोगस्य च नियमाः ।	कार्यम् यथासमयम् करणेन सम्बद्धदृष्टान्तानाम् उल्लेखः । भूतकालः, भविष्यत्कालः- उचितप्रयोगस्य नियमाः, नियमानाम् स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च ।	कक्षायाम् नाट्यप्रस्तुतिः ।
जुलाई	3. सूक्तिमौक्तिकम्		छंदानाम् भावग्रहणम्, सदाचार-सत्संगति-प्रियवाणी- मित्रता-परोपकारादयः नैतिक- मूल्यानाम् पल्लवनम् उद्भावनम् च । श्लोकानाम् अन्वयज्ञानं, विशेषण-विशेष्यस्य नियमानां स्पष्टीकरणं उचितप्रयोगः च ।	कला-एकीकृतगतिविधिः - नैतिकमूल्येषु आधारित- सूक्तीनाम् सुलेखरूपेण (Calligraphy) सज्जितपृष्ठांकन-सूचकस्य (बुकमार्क) सुंदरचित्रैः आकर्षकं निर्माणम् ।	

		कारक-उपपदविभक्ति- प्रयोगाः, तुमुन्, क्त्वा, ल्यप् प्रत्ययाः,		कारक-उपपदविभक्ति- नियमानाम् ज्ञानम् समुचितप्रयोगस्य च नियमाः, तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्- प्रत्ययानां नियमानां स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च ।	धातुभिः सह तुमुन्, क्त्वा, ल्यप् -प्रत्ययान् संयोज्य तालिका- निर्माणम् ।
अगस्त	5.सिकतासेतुः	क्तवतु प्रत्यय-प्रयोगाः, शब्द रूपाणि, (संख्यावाचक 1-4 शब्दाः)	तपोबलेन विद्या-प्राप्तयै प्रयत्नशीलबालकस्य हृदय परिवर्तनस्य कथायाः वर्णनम्, अध्ययनम् प्रति बोधः।	कथायाः माध्यमेन विद्या-प्राप्तयै समुचितप्रयत्नम् कर्तुम् चर्चा- परिचर्चा, समस्तपद-निर्माणस्य विग्रहस्य च ज्ञानम्।	धातुभिः सह क्तवतु- प्रत्ययम् संयोज्य तालिका-निर्माणम्
सितंबर		कारकप्रयोगाः - उपपदविभक्ति-प्रयोगाः (पुनरावृत्ति) विसर्ग सन्धिः, व्यञ्जन सन्धिः,	कारक-उपपदविभक्ति- नियमानाम् ज्ञानम्, समुचितप्रयोगस्य च नियमाः, व्यञ्जन-विसर्गसंधिः - संधिच्छेदम् संयोगम् च कर्तुम् सक्षमाः स्युः ।	कारक-उपपदविभक्ति- नियमानाम् समुचितप्रयोगस्य च नियमाः, व्यञ्जनसंधेः विसर्गसंधेः नियमानां स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च ।	कारक-उपपद- विभक्तियुतानाम् वाक्यानाम् प्रस्तुतीकरणम्

अक्तूबर	4. भ्रान्तो बालः	लोट्लकारः , उपसर्गाः,	क्रीडारतस्य बालकस्य कथायाः माध्यमेन अध्ययनम् प्रति बोधः, विशेषण-विशेष्यस्य नियमानाम् स्पष्टीकरणं उचितप्रयोगः च । लोटलकारस्य प्रयोगे सक्षमाः स्युः, उपसर्गैः नवीनशब्दनिर्माणे सक्षमाः स्युः।	क्रीडा-एकीकृतम् (Sports) / कला- एकीकृतगतिविधिः - विधिखेलानाम् तेषाम् सामग्रीनाम् च कृते प्रयुक्तसंस्कृत-शब्दानाम् सचित्रम् वार्ताप्रस्तुतीकरणम्, केनापि क्रीडकेन सह साक्षात्कारस्य नाट्याभिनयः । लोट्लकारस्य उचितप्रयोगस्य ज्ञानम् ,नियमानाम् स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च ।	तालिकायाम् उपसर्गैः नवीनशब्दनिर्माणम्
---------	------------------	--------------------------	--	---	--

नवम्बर	6. जटायोः शौर्यम्	विधिलिङ्लकारः , शतृ, शानच् प्रत्यय-प्रयोगाः, उपसर्गाः,	रामायणे सीता-हरणस्य प्रसंगे रावणेन सह युद्धरतस्य जटायोः वीरतायाः ज्ञानम्, श्लोकानाम् शुद्धोच्चारणम्, आरोह-अवरोहपूर्वकम् गायनम्। श्लोकानाम् अन्वयस्य ज्ञानम्, विलोम-पर्यायशब्दैः शब्द-भंडारे अभिवृद्धिः, विशेषण-विशेष्यस्य नियमानाम् स्पष्टीकरणं उचितप्रयोगः च । विधिलिङ्लकारस्य उचितप्रयोगे सक्षमाः स्युः, उपसर्गैः नवीनशब्दनिर्माणे सक्षमाः ।	संगीत-एकीकृतगतिविधिः - श्लोकानाम् सस्वरगायनम् । विधिलिङ्लकारस्य नियमानाम् स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च ।	आरोह-अवरोहपूर्वकम् श्लोकानाम् शुद्धोच्चारणम्, गायनम् च । तालिकायाम् उपसर्गैः नवीनशब्दनिर्माणम्
--------	-------------------	--	---	---	---

दिसंबर	7. पर्यावरणम्	<p>अनुच्छेद-लेखनम्</p> <p>संख्यावाचकशब्दाः (1-100)</p>	<p>पर्यावरणस्य शुद्धतायाः अवबोधनम्, वायु-जल-प्रदूषणम् प्रति चिंतनम्, पर्यावरणस्य संरक्षणार्थम् विविधोपायानाम् चिंतनम्, वृक्षाणाम् उपादेयतायाः ज्ञानम्, नदीकूपतडागादीनाम् निर्माणम् तेषाम् च रक्षणार्थम् प्रयत्नाः।</p> <p>छात्राः सरल-सरससंस्कृत-भाषायाम् अनुच्छेदलेखने समर्थाः भवेयुः।</p> <p>संख्यावाचकशब्दानाम् नियमानाम् स्पष्टीकरणम् उचितप्रयोगः च।</p>	<p>विज्ञान-एकीकृतम् - गृहेषु पादपारोपणम्, जल-वायु-वृक्षादीनाम् प्रकृतेः उपादानानाम् उपयोगिता- अस्मिन् विषये चर्चा-परिचर्चा। पर्यावरणस्य संरक्षणार्थम् विविधोपायान् आकर्षकैः चित्रैः प्रदर्शनम् कुर्वन् पुस्तक-आवरणस्य निर्माणम्।</p> <p>एक भारत श्रेष्ठ भारत गतिविधिः -अरुणाचलप्रदेशः / मेघालयः वा नाम कथम् जातम्- तस्य नाम्नः सार्थकताम् प्रतिपादयन् तत्रत्यानि दर्शनीयस्थलानि संस्कृतिम् च वर्णयन् नव-दश वाक्येषु अनुच्छेदम् संस्कृतेन लिखत।</p>	गृहेषु पादपारोपणम्।
--------	---------------	--	--	--	---------------------

जनवरी		पुनरावृत्ति			
-------	--	-------------	--	--	--